

Interviu cu Liliana Cicala, psihologă în cadrul L.T. „A. Russo” din or. Orhei: „Doar mobilizându-ne să abordăm constructiv toate situațiile care duc la violență, putem obține o schimbare!”

Liliana Cicala, psihologă la Liceul Teoretic „Alec Russo” din or. Orhei, este ultima protagonistă a interviurilor dedicate prevenirii fenomenului violenței și creării unui viitor mai bun. Psihologa consideră că fenomenul violenței este unul destul de înrădăcinat în societatea noastră, iar necesitatea combaterii acestuia devine tot mai stringentă. În opinia sa, doar mobilizându-ne să abordăm constructiv toate situațiile care duc la violență, putem obține schimbări de durată.

Ce este, în viziunea dumneavoastră, violența și pe cine afectează cel mai mult acest fenomen?

Nu o să explic noțiunea de violență în bază de gen, pentru că o știu toți, dar o să vorbesc din experiența trăită de mine în cabinetul de lucru. Pot spune sincer că violența este un model de comportament preluat cel mai des din mediul de trai. Primul model este familia. În funcție de cum interacționează adulții cu copilul lor acasă, așa se va manifesta acesta/aceasta în societate, așa va reacționa în relațiile cu semenii lui/ei. Acest model ne afectează pe toți, este ca valul energetic negativ, e ca un virus!

De când activați în calitate de psihologă la L.T. „A. Russo” din or. Orhei, ați întâlnit cazuri de violență în cadrul instituției? Vă rugăm să oferiți exemple în care ați intervenit, ați luat atitudine și ați rezolvat cazul.

Activez doar de un an în calitate de psihologă, însă fenomenul l-am întâlnit și continui să-l întâlnesc aproape zilnic. Din păcate, la psihologul sau psihologa din școală, diriginții și

părinții vin cel mai frecvent atunci când nu știu ce să facă cu elevii „bătăuși și agresivi” și când ar dori să prevină o situație neplăcută. Am reușit să soluționez mai multe cazuri. Cel mai mult m-a marcat o situație când dușmănia dintre două familii a ajuns să afecteze enorm relația dintre copiii acestora. Ei au început să fie dușmani la școală, ceea ce a condus inclusiv la violență fizică. Primul pas a fost să organizez o întâlnire cu acești părinți care aveau un conflict și i-am îndemnat să nu își influențeze proprii copii atunci când vine vorba despre atitudinea față de copiii „dușmanului”. După câteva sesiuni, elevii la rândul lor mergeau acasă și exersau împreună cu părinții metodele pacifiste învățate de la mine. Familiile respectivelor copii nu s-au mai împrietenit, dar au ajuns doar să se salute. Poate că se vor și împrieteni, timpul va arăta, important este că la școală copiii sunt deja prieteni buni.

Ați observat vreodată în cadrul liceului elevi care au fost supuși violenței în familie, fie de către părinți, frați sau surori mai mari? Ce ați întreprins pentru a schimba situația?

Da, de foarte multe ori am avut asemenea cazuri. În situații similare, lucrez cu părinții/frații, alți membri ai familiei, și elevii, cu toți împreună. Utilizând un program specific de durată, pe care îl am pregătit, și pe care de fiecare dată îl implementez cu succes, reușim împreună să schimbăm atitudinea și modul de educație al copiilor, iar frații și surorile înțeleg mai bine cum ar trebui să fie relațiile și comportamentul între aceștia.

Ce instrumente utilizați în cadrul LT „A. Russo” în scopul prevenirii violenței?

Cel mai valorificat mecanism utilizat de către mine este adresarea unei întrebări: „Spuneți-mi ce ar trebui să fac (așa cum eu n-am fost la locul conflictului), și ce ați face în locul meu ca să depășim problema? Prin urmare, nu le propun din start tinerilor să beneficieze de consiliere psihologică, ci mai degrabă să mă ajute pe mine cu soluții.

Care sunt pașii pe care îi parcurgeți în a documenta un caz de violență, a interveni și a ajuta victimele?

Procedura pe care o avem la nivel de școală presupune o cale destul de lungă. Cred că nimic nou în această direcție nu o să inventez. Avem legislația pe care o respectăm, unul dintre documentele de bază fiind „Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor, victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului”. Consider că cel mai eficient mecanism al meu este aplanarea conflictelor violente pe calea comunicării cu toate cheițele ei constructive.

Ce recomandări aveți pentru psihologii care lucrează cu tinerii și tinerele din instituțiile de învățământ?

Pentru mine valoros e scopul cu care am venit ca să activez în calitate de psihologă – să manifest și să ajut prin intermediul calităților mele umane și nu de expertă în consiliere. E important să prioritizăm compasiunea și dragostea față de oamenii care au nevoie de sprijinul nostru, iar partea teoretică trece în plan secundar.

Cât de importantă este educația pentru combaterea acestui fenomen?

Acest fenomen este prezent de când lumea, iar necesitatea prevenirii și combaterii acestuia este extrem de mare. Doar împreună, mobilizându-ne să abordăm în mod diplomatic

și constructiv situațiile neplăcute, putem obține schimbări de durată. O societate are sorti de izbândă doar prin mobilizarea tuturor actanților educaționali, nu doar a școlii!

În cadrul liceului unde activați, a fost recent desfășurate unele activități în cadrul unui proiect pilot privind testarea ochelarilor de realitate virtuală (RV). Povestiți-ne despre utilitatea instrumentului RV în discuțiile care au avut loc cu tinerii?

Suntem onorați să fim printre cei care beneficiază de acest instrument inovativ, menit să modernizeze orele și le facă mai atractive, mai „adevărate”. Elevilor și elevelor le sunt foarte interesanți acești ochelari. Discuțiile după testarea ochelarilor au avut un mod de abordare mult mai eficient, elevii și elevele conștientizând mult mai profund cazurile de violență și bullying.

Ce sfaturi aveți pentru femeile și fetele care încă nu pot vorbi despre faptul că sunt victime ale violenței?

Vorbiți dragelor, scoateți pe gură și nu duceți singure această povară! Viața merită a fi trăită viu, colorat, dar nu în stres, vinovăție și frică! Prioritare sunteți voi, că doar nu mai aveți vreo viață în plus ca s-o lăsați pe asta nevalorificată!

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” implementează în perioada mai 2021-aprilie 2022 proiectul pilot inovator „Un viitor mai bun în rândul instituțiilor de învățământ, centrelor și organizațiilor de tineret”, care implică organizarea de mese rotunde și discuții despre fenomenul violenței în bază de gen, utilizând un instrument de realitate virtuală (RV) dezvoltat de UN Women cu suportul financiar al Suediei.

În cadrul activităților, cu ajutorul ochelarilor oferiți în cadrul proiectului, tinerii au discutat despre cauzele, consecințele fenomenului, despre diferențele dintre flirt și hărțuire sexuală, rolul martorilor în caz de violență și alte subiecte conexe, ce ar contribui la prevenirea și combaterea violenței.

Exercițiul urmărește să îmbunătățească cunoștințele tinerilor și tinerelor cu privire la diferența dintre hărțuire și flirt, despre consecințele hărțuirii și să ducă la crearea de atitudini mai sănătoase ale băieților și bărbaților față de fete și femei. Scopul final este de a promova egalitatea de gen, de a preveni violența împotriva femeilor și fetelor și de a eradica violența în bază de gen. Instrumentul de realitate virtuală a fost dezvoltat anterior cu participarea reprezentanților/reprezentantelor diferitor instituții/organizații din domeniu, prestatori/oare de servicii, supraviețuitoare ale violenței, tineri din diferite regiuni ale țării.

Un studiu realizat în 2019 de către UNICEF a arătat că șapte din zece copii din Republica Moldova, elevi ai claselor VI-XII, sunt agresați fizic sau verbal de către colegi. Aproape 40% dintre elevi s-au identificat ca agresori în relațiile cu semenii săi la școală. Fiecare al treilea elev a declarat că a fost cel puțin o dată împins sau lovit de un coleg. Situațiile date sunt mai frecvente printre elevii claselor VI-VII și a celor cu note sub media 7. Potrivit studiului, violența fizică însă este prezentă și în afara școlii, fiind raportată de fiecare al patrulea elev. Se bat, se împing în afara școlii, mai frecvent, elevii claselor VI-VII (fiecare al treilea) și cei cu medii joase (fiecare al treilea).

Un raport PISA, realizat în anul 2018, arată că aproximativ 13% din numărul de elevi din Republica Moldova au raportat că au fost victime ale violenței verbale și 7% - victime ale violenței fizice de câteva ori pe lună. Totodată, 75% din numărul de elevi din Republica Moldova consideră că este greșit să te alături actelor de agresiune și aproximativ 91% din numărul de elevi sunt de acord că este bine să ajuți elevii care nu se pot apăra.